

Sygn. akt I BU 2/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania I. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o przeliczenie emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 sierpnia 2018 r.,
skargi ubezpieczonej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 lutego 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 13 stycznia 2015 r. oddalił odwołanie I. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 28 marca 2014 r., przyznającej ubezpieczonej emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego od dnia 1 marca 2014 r., a Sąd Apelacyjny w

(...) wyrokiem z dnia 10 lutego 2016 r. oddalił jej apelację od orzeczenia pierwszoinstancyjnego.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do tego, czy ubezpieczona I. S., urodzona 23 maja 1952 r., od dnia 1 grudnia 2001 r. pobierająca wcześniejszą emeryturę („nauczycielską”) przyznaną decyzją ZUS Oddziału w K. z dnia 8 listopada 2001 r., ma prawo do obliczenia emerytury, o której przyznanie występuje po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, według zasad przewidzianych w art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. 2015 r., poz. 748; dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS lub ustawa emerytalna), przy przyjęciu nowej kwoty bazowej do obliczenia części socjalnej świadczenia. Tak samo zdefiniowany spór między tymi samymi stronami był już przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie III AUa (...), w której zapadł wyrok z dnia 20 czerwca 2013 r., mocą którego uchylono wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 października 2012 r. (VI U (...)) oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 16 lipca 2012 r., przyznającą wnioskodawczyni emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że organ rentowy powinien obliczyć hipotetyczną wysokość tzw. mieszanej emerytury w sposób określony w art. 183 ustawy emerytalnej. Realizując to zalecenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 29 lipca 2013 r. ustalił wysokość emerytury według zasad wynikających z powyższego przepisu. Wobec osiągnięcia przez wnioskodawczynię powszechnego wieku emerytalnego w 2012 r., wysokość świadczenia ustalono jako 35% emerytury obliczonej na zasadach przewidzianych w art. 53 ustawy emerytalnej, zaś 65% - na zasadach wynikających z art. 26 tego aktu. Tak obliczone świadczenie zostało zawieszone, bowiem korzystniejsza okazała się dotychczasowa emerytura. Po doręczeniu wnioskodawczyni powyższej decyzji, pismem z dnia 20 sierpnia 2013 r. ubezpieczona cofnęła wniosek o przeliczenie emerytury, na skutek którego wydano wspomnianą decyzję z dnia 29 lipca 2013 r. W dniu 10 marca 2014 r. ubezpieczona złożyła kolejny „wniosek o emeryturę” (na druku ZUS Rp - 1E), zakreślając w nim w pkt. 111 wskazujący, że wnosi o „przyznanie emerytury”. Jednocześnie napisała, że

prosi „o przeliczenie emerytury w związku z przepracowaniem 30 miesięcy”. Na skutek tego wniosku organ rentowy decyzją z dnia 28 marca 2014 r. przyznał I. S. emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego od dnia 1 marca 2014 r., ustalając wysokość świadczenia na zasadach przewidzianych w art. 26 w związku z art. 25 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do odstąpienia od stanowiska, jakie zaprezentował motywach swojego wyroku z dnia 20 czerwca 2013 r., III AUa (...). W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia zauważono, że przepis art. 53 umieszczony jest w rozdziale 4 działu II ustawy emerytalnej, odnoszącym się do ustalania wysokości emerytur, o których mowa w art. 27 - 50e, a zatem odnosi się, co do zasady, do emerytur osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. (rozdział 2). Wnioskodawczyni nie należy do kręgu takich osób. Wprawdzie art. 53 odnosi się także do osób wymienionych w rozdziale 3 działu II ustawy (dotyczącym emerytur dla niektórych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r.), do którego to kręgu należy zaliczyć wnioskodawczynię, jako osobę pobierającą emeryturę określoną w art. 47 ustawy emerytalnej, lecz chodzi tylko o zastosowanie art. 53 do samego ustalania wysokości takiej emerytury w decyzji przyznającej to świadczenie. Zatem w sytuacji skarżącej, przyznanie emerytury z art. 88 Karty Nauczyciela łączyło się z ustaleniem wysokości tej emerytury na podstawie art. 53. Osiągnięcie przez ubezpieczoną powszechnego wieku emerytalnego (60 lat) nie daje już podstaw do zastosowania tego przepisu przy obliczeniu emerytury przysługującej w związku z osiągnięciem tego wieku. Dla tej emerytury o sposobie jej obliczenia decydujące znaczenie ma bowiem data urodzenia ubezpieczonego. Zastosowanie art. 53 ustawy emerytalnej, w tym możliwość przyjęcia nowej kwoty bazowej po wykazaniu 30 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu po nabyciu uprawnień do poprzedniego świadczenia, nie ma charakteru prostego przeliczenia dotychczas pobieranej emerytury, lecz dotyczy tylko osób, które po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego spełniają przesłanki do nabycia prawa do emerytury obliczanej zgodnie z art. 53, czyli obliczanej według tzw. starych zasad. Wnioskodawczym ze względu na wiek nie należy do kręgu takich osób. Istota regulacji wynikającej z art. 53 powołanej ustawy nie sprowadza się do wykorzystania jedynie części tej

regulacji, polegającej na przeliczeniu dotychczasowego świadczenia w związku z dalszym podleganiem ubezpieczeniom społecznym, bez związku z nabyciem prawa do emerytury w wieku powszechnym. Zastosowanie art. 53 ustawy emerytalnej jest możliwe tylko w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego i spełnieniem przesłanek do nabycia emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Aby móc zastosować regułę wynikającą z art. 53 ust. 4 ustawy, konieczne jest nabycie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, ale tylko takiej emerytury, której sposób ustalenia przewiduje przepis art. 53 ustawy. Osoby urodzone - jak wnioskodawczyni - po 31 grudnia 1948 r., nie spełniają przesłanek do nabycia emerytury w powszechnym wieku emerytalnym obliczonej w oparciu o przepis art. 53 ustawy.

Wnioskodawczyni, mimo że formalnie złożyła w dniu 10 marca 2014 r. ponowny (po wycofaniu poprzedniego) wniosek o emeryturę, w istocie chodziło tylko o proste przeliczenie według zasad przewidzianych w art. 53 ust. 4 ustawy dotychczasowego świadczenia (emerytury przyznanej na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela w związku z art. 47 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) z uwagi na podleganie ubezpieczeniom przez okres co najmniej 30 miesięcy po nabyciu uprawnień do tzw. wcześniejszej emerytury, bez związku z nabyciem prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Tej ostatniej, z uwagi na datę urodzenia, nie może bowiem nabyć na zasadach przewidzianych w rozdziale 2 działu II ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Tymczasem zmiana wysokości przyznanego już świadczenia (tj. emerytury z art. 88 Karty Nauczyciela w związku z art. 47 ustawy emerytalnej, obliczonego według zasad wynikających z art. 53 tego aktu) odbywa się na zasadach przewidzianych w art. 109 - 114 ustawy emerytalnej (wyjątek art. 24a ust. 5).

Sąd Najwyższy w uchwale z 10 września 2009 r. (I UZP 6/09, OSNP 2010 nr 5-6, poz. 72) stanął na stanowisku, że kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę przez osobę mającą ustalone prawo do wcześniejszej emerytury, która podlegała co najmniej trzydziści miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym, uwzględnia się tylko do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury. Jednocześnie stwierdzono, że art. 53 i art. 110 ustawy o emeryturach i rentach z

FUS dotyczą niezależnych kwestii i nie pozostają one względem siebie w żadnej relacji. O ile bowiem art. 110 dotyczy przeliczenia świadczenia już ustalonego, o tyle jej art. 53 odnosi się do ustalenia po raz pierwszy prawa do emerytury, które może nastąpić w okolicznościach wcześniejszego ustalenia prawa do innego świadczenia. Zatem ustalenie wysokości emerytury w oparciu o przepis art. 53 ust. 4 w zw. z art. 53 ust. 3 ustawy dotyczy tylko sytuacji, w której wnioskodawca nabywa prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, mając wcześniej ustalone inne świadczenie (wcześniejszą emeryturę). Pierwszym i koniecznym warunkiem do takiego obliczenia emerytury (przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej do tzw. części socjalnej świadczenia) jest spełnienie przesłanek do nabycia emerytury w powszechnym wieku emerytalnym na starych zasadach, a więc na zasadach przewidzianych w art. 53 tej ustawy. Żaden przepis ustawy nie pozwala stosować do obliczenia emerytury nabytej w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego zasad wynikających z art. 53 ustawy, w sytuacji gdy ubezpieczony urodził się w 1952 r. Ze względu na datę urodzenia wnioskodawczyni może nabyć emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego jedynie według nowych reguł (w „systemie kapitałowym”) wynikających z art. 24-26 ustawy.

Prezentowana w apelacji teza, że emerytura przyznana w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego jest ciągle tym samym świadczeniem, które przysługiwało ubezpieczonej od 2001 r. w oparciu o przepis art. 88 KN, jest nieuzasadnionym uproszczeniem, nieadekwatnym do istoty problemu występującego na tle omawianej regulacji. Choćby w powołanej już uchwale składu 7 sędziów z dnia 10 września 2009 r. (I UZP 6/09) dokonując wykładni przepisu art. 53 ustawy emerytalnej, Sąd Najwyższy wielokrotnie używa różnych określeń odnoszących się do wcześniejszej emerytury (nazywając ją emeryturą „pierwszą”, „poprzednią”) i emerytury nabytej w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego (określając ją jako emeryturę „zwykłą”, „nową”, „powszechną”). Podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 maja 2014 r., I UK 413/13 (LEX nr 1480155), dotyczącym wykładni przepisu art. 53 ust. 3 i 4 ustawy emerytalnej, Sąd Najwyższy również rozróżnia „uprzednią emeryturę” i „następną emeryturę” oraz posługuje się pojęciem „emerytury po emeryturze”. Niezasadne jest zatem

stanowisko ubezpieczonej, zgodnie z którym, mimo że ze względu na datę urodzenia apelująca nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym na zasadach, które przewidują obliczenie tego świadczenia w oparciu o przepis art. 53 ustawy, to ze względu na to, iż jej dotychczasowa emerytura (do której prawo nabyła w oparciu o przepis art. 88 Karty Nauczyciela) została obliczona według reguł przewidzianych w art. 53 ustawy, jako „to samo świadczenie” może być „przeliczona”, po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, na zasadach przewidzianych w art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Ubezpieczona złożyła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), zaskarżając ten wyrok w całości i wnosząc o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego orzeczenia oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz ubezpieczonej kosztów niniejszego postępowania według norm przepisanych. Jako podstawę skargi wskazała zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 15, art. 21 ust. 2 pkt 1 oraz art. 53 ust. 1 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez ich niezastosowanie, w następstwie dokonania wadliwej wykładni ostatniego ze wskazanych przepisów, a także art. 24 - 26 tejże ustawy, przez ich błędne zastosowanie. Skarżąca oświadczyła, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe a nadto, że na skutek niezgodności z prawem zaskarżonego orzeczenia ubezpieczona I. S. otrzymuje świadczenie emerytalne w zaniżonej - o kwotę około 250 zł - wysokości, zaś owa wymierna szkoda majątkowa istnieje już w chwili wnoszenia niniejszej skargi.

Zdaniem ubezpieczonej, zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) należy uznać za wadliwy ze względu na naruszenie prawa materialnego, tj. art. 53 ust. 1 i 4 ustawy emerytalnej, przez jego niesłuszne niezastosowanie w następstwie dokonania wadliwej wykładni przepisów. Błąd ten polega na przyjęciu, że norma prawna zawarta w tych przepisach ma zastosowanie tylko do osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. W niniejszej sprawie brak było bowiem podstaw do automatycznego przyjęcia, że skoro ubezpieczona urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 r., to nie mogła domagać się przeliczenia emerytury na zasadach dotyczących osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Istotnym bowiem było to, że od dnia 1

grudnia 2001 r. skarżąca ma przyznaną tzw. „wcześniejszą” emeryturę na podstawie art. 47 ustawy emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 88 Karty Nauczyciela. Skarżąca po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego nie wystąpiła do zakładu emerytalnego z wnioskiem o przyznanie jej po raz pierwszy świadczenia emerytalnego czy też nowego świadczenia, lecz domagała się ponownego ustalenia wysokości emerytury - przy zastosowaniu art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej - w związku z ukończeniem 60 roku życia i podleganiem od czasu przyznania jej wcześniejszej emerytury przez okres co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu. To zaś oznacza, że emerytura, o którą wystąpiła wnioskodawczyni, nie stanowi nowego świadczenia, którego wysokość ustala się według reguł dotyczących przyznawania emerytury po raz pierwszy. W takim przypadku emerytura po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego nie może być postrzegana jako nowe świadczenie, albowiem prawo do emerytury wcześniejszej nie wygasa, a uzyskanie powszechnego wieku emerytalnego umożliwia jedynie ustalenie podstawy jej wymiaru na nowo.

Ubezpieczonej została już uprzednio przyznana emerytura na podstawie art. 47 ustawy emerytalnej w związku z art. 88 Karty Nauczyciela. Ostatni ze wskazanych przepisów przewiduje możliwość przyznania emerytury w wieku obniżonym osobom urodzonym po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r., które wszystkie wymagane warunki co do stażu pracy spełniły do dnia 31 grudnia 2008 r., a zatem analogicznie jak w przypadku osób, które nabyły prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy emerytalnej. Emerytura ta została obliczona według zasady określonej w art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W związku z powyższym należy przyjąć, że osoby, które po przyznaniu emerytury według starego systemu emerytalnego, tj. zgodnie z art. 46 czy też art. 47 ustawy emerytalnej, złożą wniosek o przeliczenie świadczenia w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego i kontynuowaniem ubezpieczenia, mają prawo do przeliczenia świadczenia również według starych zasad. Tym samym uznać należy, że ubezpieczonej przysługuje uprawnienie do przeliczenia wcześniejszej emerytury w chwili osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Przeliczenie to winno przy tym nastąpić w oparciu o art. 53 ust. 4 w związku z art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Warto zauważyć, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Uzasadnienia dla ustanowienia tej instytucji należy poszukiwać na gruncie unormowań art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 417-417² i art. 421 k.c. W art. 417¹ § 2 k.c. przyjęto bowiem, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, można żądać jej naprawienia po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest jednym z takich „właściwych postępowań”, o jakim stanowi art. 417¹ § 2 k.c. Jest to specjalny środek prawny, umiejscowiony w Kodeksie postępowania cywilnego wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Skarga kwalifikowana jest jako samodzielny, autonomiczny sposób badania legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych, służący osobie zamierzającej dochodzić od państwa wynagrodzenia szkody wyrządzonej działaniami władzy publicznej, o której mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji.

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c., w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), obowiązującym od 25 września 2010 r., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie były i nie są możliwe. W uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej podkreślono, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia przysługuje tylko od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie oraz postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie, wydanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych oraz w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności

wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424, art. 519, art. 1148 § 3, art. 1151¹ § 3 i nowy art. 1215 § 3 k.p.c.). Od innych prawomocnych orzeczeń skarga nie przysługuje.

W istocie bowiem powyższa zmiana legislacyjna nie pozbawia strony możliwości dochodzenia odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, innego niż wymienione w art. 424¹ § 1 k.p.c., co więcej – upraszcza jego drogę, gdyż stosownie do art. 424^{1b} k.p.c. (dodanego na podstawie tej samej ustawy) – w przypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym – a więc *ex definitione* – wyjątkowym środkiem zaskarżenia, przysługującym tylko wtedy, gdy łącznie spełnione są dwie przesłanki. Po pierwsze, przez wydanie zaskarżonego wyroku stronie została wyrządzona szkoda. Musi więc istnieć związek przyczynowy między wydaniem orzeczenia a powstaniem szkody, co strona wnosząca skargę powinna co najmniej uprawdopodobnić (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Drugą przesłanką wniesienia skargi jest zaś brak możliwości zmiany lub uchylecia zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych (zarówno w chwili orzekania co do tej skargi, jak i w przeszłości). Przepis art. 424¹ § 1 k.p.c. wprowadza do Kodeksu postępowania cywilnego znane doktrynie pojęcie środków prawnych.

Stosownie do art. 424⁴ k.p.c. skargę można opierać na podstawie naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność orzeczenia z prawem. W kontekście tego unormowania centralnym pojęciem omawianej instytucji jest więc wspomniana niezgodność orzeczenia z prawem. W judykaturze podkreśla się, że uznanie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia to nie tylko stwierdzenie jego obiektywnej bezprawności. Stwierdzenie tej bezprawności nie może nastąpić bez sięgnięcia do istoty władzy sądowniczej, czyli orzekania przez sędziego w warunkach niezawisłości, w sposób

bezstronny, jednak zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, lecz także „głosu sumienia” sędziego oraz jego swobody w ocenie prawa i faktów stanowiących podłoże sporu. Obowiązujące prawo to zaś nie tylko tekst normatywny, ale również jego wykładnia, bo w istocie każdy przepis podlega wykładni. Można zatem przyjąć, że obowiązujące, respektowane powszechnie prawo zostaje ukształtowane w wyniku wykładni. Jest to proces użyteczny, funkcjonujący w warunkach konfrontacji poglądów i ważenia argumentów. Tak kształtuje się też orzecznictwo sądowe, mające umocowanie w niezawisłości sędziowskiej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2006 r., I BP 1/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 216 i z dnia 15 listopada 2006 r., I BP 12/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 3). W wyroku z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06 (OSNC 2007 nr 2, poz. 35) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „sędzia poruszający się na obszarze przyznanej mu swobody i nieprzekraczający jej granic, pozostający w zgodzie z własnym sumieniem, jak też prawidłowo dobierający standardy orzeczenia, działa w ramach porządku prawnego nawet wtedy, gdy wydane przez niego orzeczenie – ocenione a posteriori – jest obiektywnie niezgodne z prawem”. Niezgodność z prawem, rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Traktowanie jako niezgodnego z prawem w rozumieniu art. 424⁴ k.p.c. każdego orzeczenia sądowego ocenionego jako wadliwe niesie zagrożenia dla porządku prawnego, stabilności obrotu prawnego, swobody sądu w stosowaniu prawa. Już w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/2000 (OTK-A 2001 nr 8, poz. 256) Trybunał Konstytucyjny wskazał, że stan prawny wynikający z wykładni art. 77 ust. 1 Konstytucji nie może być interpretowany jako stworzenie podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego orzeczenia sądowego. Podobnie za niezgodne z prawem w ujęciu art. 424⁴ k.p.c. a przez to implikujące obowiązek naprawienia przez Skarb Państwa wyrządzonej szkody, uważa się orzeczenie krzywdzące stronę przez rozstrzygnięcie sprzeczne z rozumianym jednoznacznie przepisem prawa regulującym określone uprawnienie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 323; z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 351; z dnia 10 maja 2006 r., III BP

2/06, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 127 i z dnia 18 maja 2007 r., I BU 13/06, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 201) lub orzeczenie wydane w następstwie oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007 nr 1, poz. 17). Nie jest natomiast niezgodne z prawem orzeczenie oparte na wyborze jednej z możliwych interpretacji przepisów prawa, w szczególności gdy są to przepisy nowe, niejasne, rzadko stosowane, nieskonfrontowane z realiami i potrzebami życia społecznego (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 września 1991 r., III ARN 32/91, PKG 1992 nr 2-3, s. 59; z dnia 8 marca 2003 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 357/01, Lex Polonica nr 402250, z dnia 21 marca 2006 r., V CNP 68/05, niepublikowany; z dnia 9 lutego 2007 r., I BP 15/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 92 i z dnia 6 czerwca 2007 r., II BP 16/05, OSNP 2008 nr 15-16, poz. 215).

W rozpoznawanej sprawie nie zachodzi tak rozumiane naruszenie przepisów, powodujące niezgodność zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z prawem.

Istota niniejszego problemu sprowadza się do oceny prawidłowości wykładni i zastosowania przez Sąd Apelacyjny przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z których ubezpieczona I. S. wywodzi swoje roszczenia do emerytury i sposobu obliczenia świadczenia.

Przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien być analizowane w nawiązaniu do założeń i celów reformy systemu świadczeń społecznych wprowadzonej z dniem 1 stycznia 1999 r. Istotą tego systemu (po jego reformie) jest powszechność. W miejsce dotychczas rozproszonych i fragmentarycznych regulacji wprowadził on względnie jednolite zasady określania świadczeń emerytalno-rentowych. Celem ustawodawcy było stworzenie stabilnego systemu emerytalno-rentowego w warunkach niekorzystnych trendów demograficznych, prowadzących do wzrostu liczby świadczeniobiorców przy jednoczesnym spadku liczby osób płacących składki na ubezpieczenia społeczne. Jednym z założeń reformy było scalenie regulacji prawnych dotyczących świadczeń emerytalno-rentowych oraz stopniowa likwidacja istniejących odrębności i przywilejów branżowych. Ustawodawca dążył do stworzenia jednolitego systemu emerytalno-

rentowego obejmującego możliwie najszerszy zakres osób, podlegających ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym na podstawie dotychczasowych przepisów. Istotą reformy było wprowadzenie systemu emerytalno-rentowego „wielofilarowego”, łączącego powszechny i obowiązkowy filar repartycyjny, powszechny i obowiązkowy filar kapitałowy oraz filar dobrowolnych ubezpieczeń dodatkowych, w miejsce dotychczasowego systemu finansowanego repartycyjnie. Tak radykalna zmiana w prawie do emerytury nie mogła objąć wszystkich ubezpieczonych. W szczególności należało wyłączyć z nowego systemu osoby, którym w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS brakowało tylko kilkanaście lat do nabycia uprawnień emerytalnych. Nowe zasady mogły bowiem spowodować znaczne obniżenie ich świadczeń, gdyż na dotychczasowych zasadach emerytura liczona była w odniesieniu do przychodów z działalności zarobkowej, a nie od kilkakrotnie niższej składki. Jako kryterium podziału ubezpieczonych na objętych dotychczasowym lub nowym systemem emerytalnym przyjęto datę urodzenia. Ustawodawca wprowadził trzy odrębne reżimy prawne dla poszczególnych grup wiekowych ubezpieczonych. Takie rozwiązanie miało umożliwić wprowadzenie całkowicie odmiennego systemu emerytalno-rentowego w sposób możliwie najmniej uciążliwy dla ubezpieczonych.

W dziale II ustawy o emeryturach i rentach z FUS zróżnicowano przesłanki nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych według kryterium urodzenia:

- 1) dla ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r. (rozdział 1);
- 2) dla ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. (rozdział 2);
- 3) dla niektórych ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. (rozdział 3).

Struktura ustawy jednoznacznie wskazuje na to, że zamiarem ustawodawcy było ewolucyjne kształtowanie emerytur, z uwzględnieniem między innymi praw nabytych. Ogólnie ustawa utrzymała bowiem dotychczasowe zasady wcześniejszego przechodzenia na emeryturę osobom urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., natomiast ograniczyła takie możliwości dla urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r.

Osoby urodzone - jak skarżąca – po dniu 31 grudnia 1948 r. nabywają prawo do emerytury zasadniczo na podstawie art. 24 ust. 1 zamieszczonego w rozdziale 1

działu II ustawy. Jedynym kryterium nabycia prawa o emerytury z tego przepisu pozostaje osiągnięcie wymaganego wieku emerytalnego. Odstąpiono natomiast od stosowania przesłanki posiadania odpowiednio długiego okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego). Samo świadczenie obliczane jest zaś według zasad wynikających z art. 26 ustawy, a więc przez podzielenie kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne (z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury) i zwaloryzowanego kapitału początkowego przez okres średniego dalszego trwania życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę (wyrażonego w miesiącach).

W przypadku ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. ustawodawca, w ramach „wygaszania dotychczasowych uprawnień z uwzględnieniem zasad łagodnej ewolucji”, przewidział możliwość nabycia uprawnień emerytalnych na zasadach dotychczasowych, jednakże wyłącznie na podstawie szczególnych uregulowań mających charakter przejściowy i wyjątkowy, zamieszczonych w rozdziale 3 działu II ustawy. Jedną z grup uprawnionych są wymienieni w art. 47 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nauczyciele urodzeni w tym przedziale wiekowym, których zasady przechodzenia na emeryturę określają odrębne przepisy. Owe przepisy zamieszczona są w art. 88 Karty Nauczyciela. W świetle regulacji ustępu 1 powołanego artykułu, przesłankami nabycia uprawnień do emerytury bez względu na wiek są: wykazanie 30-letniego okresu zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze lub 25-letniego okresu zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, a nadto rozwiązanie na swój wniosek stosunku pracy. Na podstawie art. 150 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uzupełniono art. 88 Karty Nauczyciela o ust. 2a, zgodnie z którym nauczycielom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., zagwarantowano w ciągu 8 lat od wejścia w życie ustawy emerytalnej (tj. od 1 stycznia 1999 r.) prawo do emerytury bez względu na wiek, o jakiej mowa w ust. 1 przepisu, pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. W trakcie kolejnych nowelizacji okres zachowania

uprawnień emerytalnych przez tę grupę nauczycieli był przedłużany, ostatnio do 10 lat od wskazanej wyżej daty (ustawa z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 191, poz. 1369). Podobnie jak w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tak również w odniesieniu do nauczycieli będących adresatami regulacji art. 47 tej ustawy, przesłanki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury (poza warunkiem rozwiązania stosunku pracy) powinny zostać spełnione do dnia 31 grudnia 2008 r. Osoby chcące uzyskać prawo do świadczenia na tzw. starych zasadach, mogły złożyć wniosek o prawo do świadczenia także po 31 grudnia 2008 r., jednak nie później niż przed ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, określonego w art. 27 ust. 2 i 3. Uprawnienia do wcześniejszych emerytur dotyczą však ubezpieczonych, którzy nie osiągnęli powszechnego wieku emerytalnego.

Ubezpieczona I. S. nabyła prawo do emerytury na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela w związku z art. 47 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przyznane jej decyzją organu rentowego z dnia 8 listopada 2001 r. Świadczenie obliczono zgodnie z zasadami określonymi w art. 53 ustawy emerytalnej.

Emerytury, o których mowa w art. 27 – 50e ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obliczane są według zasad wynikających z przepisów art. 51 – 56 zamieszczonych w rozdziale 4 działu II tej ustawy. Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy, wysokość emerytury wyznacza tzw. część socjalna (24% kwoty bazowej) oraz część stażowa (1,3% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych i 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych). Zawarty w art. 53 ust. 1 ustawy sposób obliczania emerytury określany jest mianem formuły zdefiniowanego świadczenia. Emerytura w tym systemie stanowi sumę "elementu socjalnego" - 24% kwoty bazowej ustalonej przez Główny Urząd Statystyczny na podstawie danych o wysokości zarobków oraz "kwoty indywidualnej" stanowiącej iloczyn stażu emerytalnego i podstawy wymiaru emerytury opisującej wartość pracy ubezpieczonego w najkorzystniejszym okresie.

Ustalanie wysokości emerytury według reguł wynikających z art. 53 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odbywa się jednak w uwzględnieniu art. 55

tego aktu. Oznacza to, że dla niektórych osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. przewidziana została możliwość obliczenia emerytury według wartości zgromadzonych składek, na zasadach określonych w art. 25 i 26 ustawy. Dotyczy to tych osób, które po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego pozostawały w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych (obowiązkowych lub dobrowolnych), a z wnioskiem o emeryturę wystąpiły po dniu 31 grudnia 2008 r. Warunkiem uwzględnienia takiego wniosku jest ustalenie, że emerytura obliczona na podstawie art. 26 jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53, co jest możliwe w przypadku osób, które po wejściu w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS podlegały ubezpieczeniom przez odpowiednio długi okres i osiągały wysokie przychody.

Z kolei z art. 183 ustawy emerytalnej w stosunku do ubezpieczonych urodzonych później (po 31 grudnia 1948 r.), jeżeli osiągnęli lub osiągną wiek uprawniający do emerytury w ciągu (okresie) lat kalendarzowych 2009-2013, wynika "stopniowalność" obliczania wysokości należnych im emerytur. Świadczenie ustalane jest w ściśle ustawowo wskazanych proporcjach według dotychczasowych zasad określonych art. 53 oraz nowych zasad, tj. metodą "kapitałową" z art. 26 ustawy emerytalnej. I tak, dla osoby ubezpieczonej urodzonej po 31 grudnia 1948 r., która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2012 i na wniosek złożony w tym roku kalendarzowym nabyła uprawnienia emerytalne, wysokość świadczenia stanowi 35% emerytury obliczonej według "dotychczasowych" zasad na podstawie art. 53 oraz 65% emerytury w wysokości "kapitałowej" obliczonej według "nowych" zasad na podstawie art. 26 (art. 183 ust. 4). Do ponownego ustalenia wysokości emerytury przyznanej według tych "mieszanych zasad" i w opisanych wyżej proporcjach stosuje się - na podstawie art. 183 ust. 6 tej ustawy - jej art. 108.

Powyższy sposób obliczenia emerytury, do której prawo powstało na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z osiągnięciem przez I. S. określonego w tym przepisie wieku, zastosowano w zaskarżonej decyzji organu rentowego. Ubezpieczona domaga się jednak obliczenia na nowo dotychczas pobieranej emerytury zgodnie z zasadami art. 53 ustawy emerytalnej, uznając że uprawnia ją do tego osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego oraz fakt pozostawania w ubezpieczeniu emerytalnym przez

30 miesięcy po nabyciu prawa do emerytury nauczycielskiej. Emerytura nauczycielska jest jednak inną emeryturą niż ta, o której mowa w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ta ostatnia przysługuje bowiem ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy osiągnęli powszechny, podstawowy wiek emerytalny, wynoszący co najmniej 65 lat dla mężczyzn i 60 lat dla kobiet oraz wykazali okres składkowy i nieskładkowy wynoszący odpowiednio co najmniej 25 lat i 20 lat. Przesłanki nabycia prawa do obydwu wymienionych świadczeń emerytalnych są zatem odmienne. W orzecznictwie przyjmuje się możliwość kilkakrotnego uzyskiwania prawa do emerytury, gdy każdorazowo inne kryteria decydują o ziszczeniu się ryzyka emerytalnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 120/04, OSNP 2005 nr 16, poz. 257 oraz uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r., II UZ 13/04, OSNP 2004 nr 23, poz. 409). Dla osób pobierających emeryturę przyznaną z obniżonego wieku lub bez względu na wiek, osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego i stażu ubezpieczeniowego, o jakich mowa w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, oznacza nabycie prawa do nowego, kolejnego świadczenia, obliczanego na podstawie art. 53 ust. 1 z uwzględnieniem ust. 3 i 4 tego przepisu. Oczywiście dotychczasowe uprawnienia emerytalne nie wygasają, ale spełnienie przesłanek do kolejnej emerytury nie upoważnia do przeliczania wcześniej wypłacanego świadczenia. Przeliczenie otrzymywanej już emerytury następuje na podstawie regulacji art. 109 i następnych ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wprawdzie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r., I UZP 3/06 (OSNP 2006 nr 11, poz. 613) stwierdzono, że nie jest trafne stanowisko, iż emerytura z art. 27 ustawy stanowi nowe świadczenie, które w związku z tym powinno zostać ustalone z uwzględnieniem reguł dotyczących określenia wysokości emerytury przyznawanej po raz pierwszy w związku ze spełnieniem warunków przewidzianych tym przepisem. Stanowisko to wymagałoby przyjęcia założenia, że prawo do emerytury wcześniejszej wygasło. Przepisy obowiązującego prawa nie dają podstaw do przyjęcia takiego założenia. Ponadto, ustawa nie posługuje się pojęciem nowej emerytury względnie nowego świadczenia. W art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest mowa o emeryturze dla

osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury, z czego wynika, że w zakresie tego samego świadczenia - emerytury - w związku ze spełnieniem warunku osiągnięcia wieku emerytalnego następuje jedynie ustalenie na nowo podstawy wymiaru. Także w uzasadnieniu uchwały z dnia 8 maja 2008 r., II UZP 1/08 (OSNP 2008 nr 23-24, poz. 353) Sąd Najwyższy nawiązał do swojej wcześniejszej uchwały z dnia 14 czerwca 2006 r., I UZP 3/06 i podtrzymał wyrażony w tej uchwale pogląd oraz powołane na jego uzasadnienie argumenty, że emerytura obliczona na nowo nie stanowi nowego świadczenia.

Pogląd ten nie spotkał się z powszechną akceptacją w judykaturze. To kontrowersyjne zagadnienie zostało ostatecznie rozstrzygnięte w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., I UZP 6/09 (OSNP 2010 nr 5-6, poz. 72), w której stwierdzono, że kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez osobę mającą ustalone prawo do wcześniejszej emerytury, która podlegała co najmniej trzydziści miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, uwzględnia się tylko do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury (art. 53 ust. 1 pkt 1 i ust. 4 tej ustawy). W uzasadnieniu uchwały wyjaśniono, że algorytm zawarty w art. 53 ustawy emerytalnej ma zastosowanie do obliczenia emerytury wcześniejszej oraz do emerytury później ustalonej w związku z uzyskaniem "zwykłego" wieku emerytalnego. Przy ustalaniu pierwszej emerytury ta sama kwota bazowa przyjmowana jest do części socjalnej i do podstawy wymiaru. Taka tożsamość kwoty bazowej nie musi się powtórzyć przy ustalaniu nowej emerytury, gdy po ustaleniu wcześniejszej emerytury ubezpieczony podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Stanowisko to zostało powtórzone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2014 r., I UK 413/13 (OSNP 2015 nr 10, poz. 138) i z dnia 2 czerwca 2017 r., II UK 259/16 (LEX nr 2329462).

Słusznie zauważył Sąd Apelacyjny, że zarówno w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 10 września 2009 r., I UZP 6/09, jak i w kolejnych wyrokach Sąd Najwyższy dokonując wykładni art. 53 ust. 3 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z

FUS mówi o nowej emeryturze, do której prawo powstaje na podstawie art. 27 ustawy, w odróżnieniu do emerytury poprzednio pobieranej przez uprawnionego. Przepis art. 53 ustawy emerytalnej dotyczy bowiem ustalania wysokości przyznawanej emerytury a nie przeliczania dotychczasowej. Generalnie ustalenie wysokości emerytury, o jakiej mowa w art. 27 – 50e, następuje według zasad ust. 1 tego artykułu. Natomiast w sytuacji, gdy ubezpieczony pobierał już świadczenie emerytalne i nabywa prawo do kolejnego na podstawie którego w art. 27 – 50e, ustalenie wysokości tego nowego świadczenia odbywa się zgodnie z ust. 1 ale przy uwzględnieniu wynikającej z ust. 3 i 4 modyfikacji owych zasad. Oznacza to, że jeśli podstawę wymiaru nowej emerytury stanowi podstawa wymiaru świadczenia dotychczas pobieranego, wówczas część socjalną emerytury oblicza się według kwoty bazowej przyjętej do ustalenia tejże podstawy wymiaru, a całą emeryturę poddaje się stosownej waloryzacji. Natomiast gdy ubezpieczony po nabyciu prawa do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał jako podstawę wymiaru nowej emerytury, przez co najmniej 30 miesięcy podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub emerytalnemu i rentowym, wówczas część socjalną nowej emerytury ustala się z zastosowaniem aktualnej kwoty bazowej. Kwota bazowa, o której mowa w przepisie, odnosi się wyłącznie do części socjalnej świadczenia, o jakiej mowa w art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy. Do podstawy wymiaru świadczenia, a zatem do kwoty indywidualnej, odnosi się natomiast art. 21 ust. 2 pkt 1, zgodnie z którym przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury stosuje się przepis art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym podstawę wymiaru (nowo nabywanej) emerytury stanowi podstawa wymiaru renty (w sprawie dotychczasowej emerytury) w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa. W sytuacji realizacji prawa do powszechnej emerytury przez osobę, która uprzednio miała ustalone prawo do wcześniejszej emerytury nie stosuje się zatem art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy, zgodnie z którym możliwe byłoby ustalenie podstawy wymiaru na nowo tzn. na dzień realizacji prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Relację między art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy oraz art. 53 ust. 3 i 4 ustawy należy ustalić jako brak pokrywania się, ponieważ dotyczą odrębnych

elementów świadczenia tj. kwoty socjalnej (art. 53 ust. 3 i 4 ustawy) oraz indywidualnej (art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy).

Konkludując wypada stwierdzić, że w art. 53 ust. 3 i 4 ustawy emerytalnej chodzi o obliczenie wysokości kolejnej emerytury, do której prawo powstaje po spełnieniu przesłanek wynikających z art. 27 – 50e ustawy, a nie o przeliczanie w trybie art. 53 ust. 1 dotychczas pobieranego świadczenia, nawet jeśli prawo do niego powstało z mocy któregoś z wymienionych wyżej przepisów i było ono obliczone zgodnie z art. 53. Po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie ustalenia prawa do emerytury, zmiany w prawie do tych świadczeń i ich wysokości są możliwe na podstawie przepisów rozdziału 3 działu VIII ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Emeryci, których wysokość świadczenia została obliczona na podstawie art. 53 ustawy, zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy, mogą złożyć wniosek o ponowne ustalenie emerytury na zasadach określonych w art. 110-113 ustawy. Przepisy art. 53 ust. 3 i 4 oraz art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy odnoszą się do momentu ustalenia prawa do emerytury, zaś art. 110-113 ustawy nie wskazują na odpowiednie stosowanie wymienionych przepisów przy zmianie wysokości świadczenia na wniosek emeryta złożony w trybie art. 109.

W świetle powyższych rozważań nieuzasadniony jest zarzut oczywistego naruszenia przez Sąd Apelacyjny wskazanych przez skarżącą przepisów prawa materialnego, co przemawia za oddaleniem skargi o stwierdzenie niezgodności zaskarżonego wyroku z prawem.